

Brüssel, 26.11.2015
COM(2015) 690 final

**KOMISJONI TEATIS KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE,
NÕUKOGULE, EUROOPA KESKPANGALE, EUROOPA MAJANDUS- JA
SOTSIAALKOMITEELE, REGIOONIDE KOMITEELE NING EUROOPA
INVESTEERIMISPANGALE**

2016. aasta majanduskasvu analüüs

Majanduse elavnemise toetamine ja majandusliku lähenemise edendamine

**KOMISJONI TEATIS KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE,
NÕUKOGULE, EUROOPA KESKPANGALE, EUROOPA MAJANDUS- JA
SOTSIAALKOMITEELE, REGIOONIDE KOMITEELE NING EUROOPA
INVESTEERIMISPANGALE**

2016. aasta majanduskasvu analüüs

Majanduse elavnemise toetamine ja majandusliku lähenemise edendamine

SISSEJUHATUS

Euroopa Liidu majanduses on toimumas mõõdukas elavnemine. Prognoositakse majandusaktiivsuse järk-järgulist kasvu. Töötus väheneb, kuid on jätkuvalt enneolematult kõrgel tasemel. Majanduse elavnemisele aitavad kaasa ajutised positiivsed tegurid, mis hõlmavad madalaid naftahindasid, suhteliselt nõrka eurot ning toetavat rahapoliitikat. Majanduse elavnemine peegeldab ka viimaste aastate jooksul rakendatud reformide esimesi tulemusi. Samal ajal on julgeolekuprobleemid ning geopoliitilised pinged kasvanud ning maailmajanduse väljavaated on muutumas probleemsemaks, seda eelkõige tärkava turumajandusega riikide puhul.

Majandusareng ja sotsiaalsed tingimused ning samuti reformide rakendamine on ELis jätkuvalt ebaühtlasel tasemel. Paljude riikide ees seisavad siiani kaugeleulatuvad probleemid, mis on seotud suure pikaajalise töötuse ja noorte töötusega. Tootlikkuse kasv on endiselt aeglane, mõjutades nii konkurentsivõimet kui ka elatustaset. Era- ja avaliku sektori suur võlakoormus takistab investeeringute tegemist. Majanduskasvu ja tööhõivet takistab ka ulatusliku makromajandusliku tasakaalustamatuse jätkumine. Seda rõhutatakse ka koos käesoleva iga-aastase majanduskasvu analüüsiga vastu võetud 2016. aasta häiremehhanismi aruandes¹.

Viimase aasta jooksul aset leidnud pretsedenditu pagulaste ja varjupaigataotlejate sissevool kujutab endast mõnede liikmesriikide jaoks märkimisväärset uut arengut. Selle vahetu mõju on vajadus täiendavate avaliku sektori kulutuste järele lühiajalises perspektiivis. Keskpikas ja pikas perspektiivis võib sellel olla ka positiivne mõjutööjõupakkumisele ja majanduskasvule, tingimusel et tööturule pääsemiseks ning integratsiooni toetamiseks on olemas toimivad meetmed.

Selle taustal tuleks meetmed suunata majanduse elavdamise konsolideerimisele ja edukamate näitajatega riikidele lähenemise toetamisele. Liikmesriigid peaksid ära kasutama praeguseid soodsaid tingimusi, et tõhusalt rakendada ambitsioonikaid reforme ning teostada vastutustundlikku eelarvepoliitikat. Liikmesriikide vahel ja ühiskondade sees valitseva majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse kaotamiseks on vaja uuendada ülespoole suunatud majandusliku ja sotsiaalse lähenemise protsessi.

Komisjoni 2015. aasta sügisprognoosi peamised järeldused

- Ootuste kohaselt suureneb SKP reaalkasv ELis tervikuna 2015. aasta 1,9 %-lt 2,0 %-le 2016. aastal ja 2,1 %-le 2017. aastal.
- Tööhõive ELis peaks 2015. aastal kasvama 1,0 % ning 2016. ja 2017. aastal 0,9 %. Töötuse määr peaks langema 2015. aasta 9,5 %-lt 9,2 %-le 2016. aastal ja 8,9 %-le 2017. aastal.
- Aastainflatsioon peaks ELis suurenema 2015. aasta 0 %-lt 1,1 %-le 2016. aastal ning 1,6 %-le 2017. aastal.
- ELi eelarve kogupuudujäägi suhe SKPsse langeb prognoositavalt 2,5 %-lt käesoleval aastal 1,6 %-le 2017. aastal, valitsemissektori võla suhe SKPsse langeb prognoositavalt 87,8 %-lt käesoleval aastal 85,8 %-le 2017. aastal.

¹ COM(2015) 691.

Praegune komisjon on oma esimesel tegutsemisaastal täitnud antud lubadused ning esitanud ambitsioonikad algatused, millega toetada töökohtade loomist ja majanduskasvu, tõhustada majanduslikku lähenemist ning tugevdada sotsiaalset õiglust. Käivitunud on komisjoni 315 miljardi euro suurune Euroopa investeerimiskava, mille eesmärk on ergutada töökohtade loomist ja majanduskasvu. Komisjon on esitanud ka mitmeid konkreetseid ettepanekuid, mille abil luua ühtse turu strateegia², kapitaliturgude liit³, energialiit⁴ ja digitaalne ühtne turg⁵. Olulisi samme tehti äriühingute õiglase ja tõhusa maksustamise tagamiseks⁶. Komisjon tagas kiired järeelmeetmed- ELi viie juhi aruandes esitatud majandus- ja rahaliidu süvendamist käsitlevale tegevuskavale.⁷ Euroopa Komisjon jätkab järjekindlalt ja pidevalt tööd selle nimel, et edendada Euroopa koordineeritud tegevust pagulaste ja rände küsimustes.

Praegune komisjon esitas töökohtade loomist ja majanduskasvu käsitleva strateegia eelmisel aastal 2015. aasta majanduskasvu analüüsi esitledes. Täna esitab komisjon 2016. aasta majanduskasvu analüüsis järgmise aasta prioriteedid. Majanduse jätkusuutlik elavdamine ja lähenemisprotsessi taaselustamine on võimalik ainult juhul, kui kõik ELi institutsioonid ja liikmesriigid tegutsevad üheskoos. See nõuab Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide parlamentide, sotsiaalpartnerite, riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste ning kogu kodanikuühiskonna aktiivset osalust. Kooskõlas rahaliidu loomist käsitlevas teatises esitatud ettepanekuga on komisjon teinud enne käesoleva iga-aastase majanduskasvu analüüsi esitamist koostööd Euroopa Parlamendiga⁸. Euroopa Parlament täidab jätkuvalt suunavat rolli ning annab majanduslike ja sotsiaalsete prioriteetide kohta poliitilisi suuniseid. Liikmesriikide parlamentidel on oluline roll demokraatliku vastutuse ja läbipaistvuse tugevdamisel ning reformidega seotud vastutustunde edendamisel.

1. Poliitilised prioriteedid

2015. aasta majanduskasvu analüüsi majanduslikud ja sotsiaalsed prioriteedid kehtivad jätkuvalt, kuid majanduse elavdamise jätkusuutlikumaks muutmiseks, investeringute ligimeelitamiseks, ELi liikmesriikide kohanemisvõime tugevdamiseks, tootlikkuse edendamiseks ning lähenemisprotsessi kiirendamiseks tuleb tugevdada poliitilisi jõupingutusi. Selle taustal teeb komisjon ettepaneku keskendada jõupingutused 2016. aastal järgmisele kolmele prioriteedile:

– **Investeeringute taasalustamine** – i) era- ja riiklike investeeringute kaasamisel tehtud edusammude ning Euroopa investeerimiskava raames strateegiliste projektide valimisega peab kaasnema tõhusam investeerimis- ja regulatiivne keskkond riigi ja Euroopa tasandil; ii) finantsstabiilsuse tugevdamiseks euroalal ja väljaspool seda tuleb lõpule viia pangandusliidu loomine; kapitaliturgude liidu loomist tuleb kiirendada, et äriühingutel oleks juurdepääs enamatele ja mitmekesisematele rahastamisallikatele ning et finantssektor saaks täies ulatuses toetada reaalmajandust; samuti tuleb lahendus leida rahastamis- ja investeerimisotsuste tegemist takistavale võlakoormusele;

² COM(2015) 550.

³ COM(2015) 468.

⁴ COM(2015) 080.

⁵ COM(2015) 192.

⁶ COM(2015) 302.

⁷ COM(2015) 600.

⁸ Sh 11. novembri 2015. aasta täiskogul.

iii) investeerimisprioriteedid peavad ulatuma kaugemale traditsioonilisest infrastruktuurist ning hõlmama inimkapitali ja sellega seotud sotsiaalseid investeringuid.

– **Struktuurireformide teostamine eesmärgiga moderniseerida majandust** – i) reformide aluseks peab olema liikmesriikide vaheline tõhus koordineerimine ning reformid peavad olema suunatud suurema tootlikkuse ja ülespoole suunatud lähenemise saavutamisele; ii) tööturupoliitika peab tasakaalustama paindlikkuse ja julgeoleku kaalutlusi; erilist tähelepanu tuleks pöörata noorte töötuse ja pikaajalise töötuse vähendamisele, iii) integreeritum ja konkurentsivõimelisem toote- ja teenuste turg peaks stimuleerima innovatsiooni ja töökohtade loomist.

– **Vastutustundlik eelarvepoliitika** – i) paljudes riikides tuleb jätkata majanduskasvu ja omakapitali soodustava eelarve konsolideerimise toetamist, ii) maksusüsteemides tuleb kõrvaldada töökohtade loomist takistavad asjaolud ning muuta süsteemid õiglasemaks ja tõhusamaks; iii) sotsiaalkaitse süsteemid tuleks moderniseerida selliselt, et need reageeriks riskidele tõhusalt kogu elutsükli vältel, jäädes samal ajal tulevase demograafilisi probleeme silmas pidades rahaliselt jätkusuutlikuks.

Kõnealused prioriteedid toetavad viie juhi poolt Euroopa majandus- ja rahaliidu loomiseks koostatud tegevuskava. Prioriteetide raames keskendutakse enam ka tööhõivele ja sotsiaalvaldkonnale.

Eelmisel aastal saadud kogemustele toetudes jaotatakse Euroopa poolaasta nüüdsest kaheks üksteisele järgneva etapiks, mille raames eristatakse selgemalt Euroopa tasandit (novembrist veebruarini) ja liikmesriikide tasandit (veebruarist juunini). Lisaks kõigi euroala liikmesriikide majanduspoliitika ja eelarveprotsesside vajalikule tõhustatud koordineerimisele ja tugevamale järelevalvele tuleb tervikuna tähelepanelikult jälgida ja analüüsida euroala üldist majanduslikku, sotsiaalset ja eelarveseisundit ning arvestada seda analüüsi siseriiklike strateegiate koostamisel. Selleks et kogu euroala ees seisvaid probleeme juba algetapis paremini arvesse võtta, avaldab komisjon nüüd euroala soovitude ettepaneku koos iga-aastase majanduskasvu analüüsiga.⁹

Strateegia „Euroopa 2020” – rakendamise ja järelevalve parandamine

Strateegia „Euroopa 2020” käivitati 2010. aastal eesmärgiga luua Euroopas arukas, jätkusuutlik ja kaasav majanduskasv. EL seadis endale eesmärgiks saavutada 2020. aastaks viis ambitsioonikat eesmärki tööhõive, teadus- ja arendustegevuse, kliimamuutuste ja energia, hariduse ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastase võitluse valdkonnas. Kuigi kliimamuutuste, energia ja hariduse valdkonnas oleme eesmärkide saavutamisel graafikus, on kriisi edusammude saavutamist teistes valdkondades pidurdanud, see hõlmab eelkõige tulemusi vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastase võitluse valdkonnas, kus olukord on halvenenud. Strateegia „Euroopa 2020” on olnud võrdlusraamistikuks ELi tasandi meetmete puhul, samuti Euroopa Parlamendis ning erinevates nõukogu koosseisudes, kuid ka liikmesriikide ja piirkondade tasandil: liikmesriigid seadsid ELi eesmärkide eeskujul oma riigisiseseid eesmärgid; kõnealuste eesmärkide täitmise kohta aruandmine on toimunud iga-aastaste riiklike reformikavade raames; Eurostat on regulaarselt avaldanud põhjalikke aruandeid tehtud edusammude kohta.¹⁰ Strateegia „Euroopa 2020” on suunanud strateegilisi valikuid komisjoni tegevuses. Need strateegilised valikud suunavad ka ELi poolt tehtavaid kulusi: neist on juhitud mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 koostamisel, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kavandamisel ning ELi tasandi uute rahastamiskavade käivitamisel. Heaks näiteks on teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020” loomine, mille rahastamine suurenes märkimisväärselt vaatamata ELi tasandi eelarvehendite üldisele nappusele.

⁹ COM(2015) 692 ja SWD(2015) 700.

¹⁰ „Smarter, greener, more inclusive? – Indicators to support the Europe 2020 strategy”, 2015. aasta väljaanne, Eurostat.

2014.–2015. aastal, kui strateegia „Euroopa 2020” rakendamisel oli jõutud poolele teele, korraldas komisjon kõnealuse strateegia läbivaatamise, koostades kõigepealt teatise „Ülevaade tööhõive ja majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” rakendamise edusammudest”. Kõnealuse protsessi raames korraldati avalik konsultatsioon, mille tulemused näitasid, et strateegiat „Euroopa 2020” nähakse siiani sobiva raamistikuna, mille kaudu edendada ELi ja liikmesriikide tasandil töökohtade loomist ja majanduskasvu. Kuigi kõigis valdkondades ei ole tulemusi saavutatud, on strateegia loonud lisaväärtust eelkõige käivitades tegevuse nii Euroopa kui ka liikmesriikide tasandil mitmetes valdkondades, mis on töökohtade loomise ja majanduskasvu seisukohast väga olulised. Konsultatsioon näitas siiski ka seda, et strateegiat ei järgita liikmesriikides piisavalt ning et parandada tuleks osalemist kohapeal.

Läbivaatamise järel kasutab komisjon olemasolevat strateegiat ja selle vahendeid Euroopa poolaasta raames rakendamise ja järelevalve tõhustamiseks. Selle alusel kohandas komisjon liikmesriikidele riiklike reformikavade ettevalmistamise kohta antavaid suuniseid, tagamaks, et strateegia „Euroopa 2020” oleks protsessis endiselt tähtsal kohal.

Samas hakkab komisjon järgmisel aastal koostama pikemaajalist visiooni, mis ulatub 2020. aastast kaugemale, pidades silmas ka ÜROs 2030. aastaks kokku lepitud uusi säästva arengu eesmärke. Seejuures võetakse arvesse eespool nimetatud strateegia „Euroopa 2020” läbivaatamisel saadud kogemusi.

2. Investeeringute taaskäivitamine

Madalate intressimäärade, finantsturgude küllaldase likviidsuse ning avaliku ja erasektori finantsvõimenduse taustal on investeeringute tase endiselt madal. See rõhutab vajadust Euroopa investeerimiskava järele: investeeringute suhtes tuleb võtta kooskõlastatud meetmeid, et säilitada konkurentsivõime ja edendada majandustegevust. Investeerimiskava eesmärk on soodustada investeeringute rahastamist, takistuste kõrvaldamist, innovatiivsuse suurendamist ja ühtse turu süvendamist.

Euroopa investeerimiskava rakendamine

Komisjon esitas aasta tagasi ettepaneku investeerimiskava kohta, mille eesmärk oli teha kolme aasta jooksul vähemalt 315 miljardi euro ulatuses täiendavaid investeeringuid ning viia investeeringud tagasi kriisieelsele jätkusuutlikule tasemele. Investeerimiskava eesmärk on tuua Euroopasse täiendavaid investeeringuid, kasutades selleks nii olemasolevaid kui ka uusi rahastamisvahendeid, luua investeeringute jaoks soodsam keskkond ning veelgi tugevdada ühtset turgu.

Tänu Euroopa Parlamendi ja nõukogu kiirele toetusele ja Euroopa Investeerimispannga operatiivsele tööle on investeerimiskava praeguseks tööle rakendatud. Tööle on rakendatud jaanuaris komisjoni ettepaneku alusel loodud Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond, mille abil toetatakse suurema riskiastme ja suurema tootlusega projekte, millel oleks muidu rahastamisallikate leidmisega probleeme. Samuti on tegutsema hakanud Euroopa investeerimisnõustamise keskus, mille tegevus on suunatud investorite ja projektiarendajate toetamisele. Järgmise aasta alguses lükatakse käima Euroopa investeerimisprojektide portaali: portaali eesmärk on reklaamida investoritele potentsiaalseid investeerimisprojekte, võttes aluseks usaldusväärsed ja lihtsad võrdluskriteeriumid. Paljud liikmesriigid on andnud fondi tegevusse märkimisväärse rahalise panuse, kasutades selleks riiklikke tugipanku või muid vahendeid.

Selleks et edusammud jätkuksid, kutsutakse liikmesriike üles levitama teavet EFSI võimaluste kohta, toetama era- ja riiklike investeerimisprojektide ning kaasinvesteeringisplatvormide koostamist, et esitada need Euroopa Investeerimispanngale

EFSI raames võimaliku rahastamise saamiseks ja Euroopa investeerimisprojektide portaalele, et meelitada ligi võimalikke investoreid. Euroopa investeerimisnõustamise keskuse teenuseid võib kasutada investeerimisprojektide koostamise parandamiseks ning ELi rahastamisvõimalustele juurdepääsu saamiseks. Lisaks sellele kutsutakse liikmesriike, kes ei ole veel investeerimiskavasse vahendeid eraldanud, seda tegema.

Lisaks sellele peaksid liikmesriigid täies ulatuses kasutama võimalust kombineerida EFSI vahendeid programmi „Horisont 2020”, Euroopa ühendamise rahastu ja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames eraldatavate ELi vahenditega, seda eelkõige nüüd, kus mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 raames ELi programmide rahastamine suureneb ning üha enam toetatakse kõikjal Euroopas kohapeal taristusse, innovatsiooni ja teadmistesse suunatud investeeringuid. Liikmesriigid peaksid kindlaks tegema ja kõrvaldama konkreetset haldus- ning regulatiivtõkked, mis takistavad sujuvat rahastamist. Komisjonil on kavas ka uurida ELi vahendite kasutamisel tehtud edusamme seoses käimasoleva mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamisega, et lihtsustada ja ühtlustada nende vahendite rakendamist ning suurendada sünergiat riiklike vahendite ja erasektorist tuleneva rahastamise vahel, maksimeerides riiklike investeeringute võimendust.

Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI)¹¹ edusammud: liikmesriikide panus ja heakskiidetud projektid

Investeeringuskavas on lubanud rahaliselt osaleda üheksa liikmesriiki, seda peamiselt riiklike tugipankade kaudu: Bulgaaria (100 miljonit eurot), Saksamaa (8 miljardit eurot), Hispaania (1,5 miljardi eurot), Prantsusmaa (8 miljardit eurot), Itaalia (8 miljardit eurot), Luksemburg (80 miljonit eurot), Slovakkia (400 miljonit eurot), Poola (8 miljardit eurot) ja Ühendkuningriik (8,5 miljardit eurot/6 miljardit inglise naela).

VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate puhul on EFSI lubanud Euroopa Investeerimisfondil (EIF) tõhustada VKEde rahastamisvahendi kaudu meetmeid programmide COSME ja „Horisont 2020” raames ning edendada majanduskasvu VKEde sektoris. Siiani on EIF finantsvahendajatega heaks kiitnud 69 projekti 18 riigis: Belgia, Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Taani, Eesti, Prantsusmaa, Saksamaa, Ungari, Iirimaa, Itaalia, Luksemburg, Madalmaad, Poola, Portugal, Rumeenia, Sloveenia, Rootsi ja Ühendkuningriik. EIF on juba sõlminud 56 tehingut, mille kogufinantseering ulatub EFSI raames 1,4 miljardi euronile. Eeldatakse, et selle tulemusena tehakse 22 miljardi euro ulatuses investeeringuid. Prognoositakse, et rahastamisest saavad abi ligikaudu 71 000 VKEd ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjat Belgias, Bulgaarias, Tšehhi Vabariigis, Prantsusmaal, Saksamaal, Itaalias, Luksemburgis, Madalmaades, Poolas, Portugalis, Sloveenias ja Ühendkuningriigis.

Lisaks sellele on Euroopa Investeerimispank heaks kiitnud 32 projekti taristu- ja innovatsioonirahastamisvahendi raames, millele taotleti EFSI raames ELi garantiid. Kõnealused projektid hõlmavad järgmisi riike: Austria, Belgia, Taani, Prantsusmaa, Soome, Saksamaa, Iirimaa, Itaalia, Madalmaad, Slovakkia, Hispaania ja Ühendkuningriik. Ligikaudu pooled kõnealustest projektidest toetavad taastuvenergiat, energiatõhusust ja muid investeeringuid, mis aitavad arendada vähese CO₂-heitega majandust. Ülejäänud projektid hõlmavad teadus- ja arendustegevust ning tööstuslikku innovatsiooni, digitaalset ja sotsiaalset infrastruktuuri, transporti ning väiksemate ettevõtjate juurdepääsu rahastamisele.

Siiani kõnealuse kahe rahastamisvahendi raames tehtud edusammude alusel on investeerimiskava kaudu ELis kasutusele võetud enam kui 44 miljardi euro ulatuses täiendavaid rahastamisvahendeid. Euroopa Investeerimispank teatas, et 2015. aasta lõpuks prognoositakse EFSI raames kogutud investeeringute kogusummaks 50 miljardit eurot.

Lisaks sellele tuleb kiiremas korras keskenduda investeerimiskeskonna parandamisele, selleks tuleb: tagada õiguskeskkonna parem prognoositavus; parandada ja mitmekesistada rahastamisallikaid; ning tõhustada Euroopa Liidus võrdseid tingimusi ning kõrvaldada nii

¹¹ Olukord 18. novembri 2015 seisuga.

ELis kui ka väljaspool seda investeeringuid takistavad tõkked. ELi tasandil on vastavalt ühtse turu strateegiale, energialiidule ja digitaalsele ühtsele turule käima lükatud mitmed töösuunad. Kõnealuste ELi jõupingutustega peavad kaasnema liikmesriikide tasandil võetavad meetmed.

Kõnealustes valdkondades muutuste kiirendamiseks ning suurendamiseks liikmesriikide atraktiivsust investeeringute suhtes, avaldatakse riigipõhine teave riigi tasandil investeerimist takistavate probleemide kohta koos käesoleva iga-aastase majanduskasvu analüüsiga¹². Esialgne analüüs igas liikmesriigis valitsevate investeeringuid takistavate asjaolude kohta kinnitab, et investeerimismustrites ning investeeringute tegemist segavates takistustes esineb liikmesriigiti suuri erinevusi. Puudub universaalne lahendus. Osana käesolevast uuendatud Euroopa poolaastast kavatseb komisjon kõnealuste probleemide kindlakstegemiseks ning nende võimalikuks lahendamiseks astuda liikmesriikidega dialoogi, kasutades selleks muu hulgas nõukogu temaatilisi arutelusid. Neid probleeme analüüsitakse täiendavalt 2016. aasta veebruariks koostatavates riike käsitlevates aruannetes.

Realmajanduse finantstingimuste parandamine

Laenutingimused on oluliselt paranenud, kuid erinevused liikmesriike vahel püsivad. Äriühingute suhtes kohaldatakse sõltuvalt nende asukohast erinevaid rahastamistingimusi. Seepärast tuleb kindlalt jätkata sellise poliitika ajamist, mille eesmärk on taastada õiglased rahastamistingimused kõigis liikmesriikides.

Lisaks sellele on mitmetel liikmesriikidel probleeme erasektori ülemäärase võlakoormuse ning viivislaenu suure osakaaluga, mis takistab finantsvahenduse toimimist ning investeerimisotsuste tegemist ettevõtlussektoris. Mõnedes liikmesriikides takistab vähene suutlikkus lihtsustada viivislaenu tasumisel kokkuleppele jõudmist pankadel laenamist uuesti alustada.

Lahendamist vajab erasektori võlahalduskulude vähendamise probleem See eeldab maksejõuetust ja äritegevuse ebaõnnestumist käsitlevate ajakohaste ja tõhusate raamistike olemasolu. Hästitoimivad maksejõuetuse raamistikud on investeerimisotsuste tegemisel väga olulised, kuna nendes määratakse kindlaks kreditoride ja laenuvõtjate õigused rahaliste raskuste korral.

Pangandusliidu loomine on majandus- ja rahaliidu finantsstabiilsuse tugevdamisel oluliseks saavutuseks. Kõik liikmesriigid peavad võimalikult kiiresti üle võtma kõik asjakohased õigusaktid. Eelkõige on oluline kiiresti rakendada nii pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi kui ka hoiuste tagamise skeemi direktiivi viimased muudatused. Komisjon esitab paralleelselt täiendavad meetmed pangandusliidu loomise lõpuleviimiseks, tehes ettepaneku Euroopa hoiuste tagamise skeemi¹³ kohta. Samal ajal jätkub töö riskide täiendavaks vähendamiseks pangandussektoris.

Meetmeid tuleb võtta ka ühtsel turul kapitali vabalt liikumiselt takistuste kõrvaldamiseks ning realmajanduse rahastamisallikate mitmekesistamiseks ja laiendamiseks. Selleks esitas komisjon ambitsioonika tegevuskava, mille eesmärk on käivitada alates 2019. aastast kapitaliturgude liit. Mõningad selleks vajalikud meetmed on õiguslikku laadi ning need tuleb kokku leppida Euroopa tasandil. Selliseid ELi algatusi tuleb aga täiendada liikmesriikide tasandil võetavate meetmetega, kasutades selleks näiteks jõupingutusi, millega vähendatakse halduskoormust või välditakse siseriiklikusse õigusesse

¹² SWD(2015) 400.

¹³ COM(2015) 586.

direktiivide ülevõtmisel täiendavate nõuete lisamist (ülereguleerimine), nt maksutõkete lisamine piiriülestele investeeringutele.

Inimkapitali tehtavad investeeringud

Arukad investeeringud Euroopa inimkapitali ning haridus- ja koolitussüsteemide tulemusele orienteeritud reformid on osa töökohtade ja jätkusuutliku majanduskasvu taastamiseks vajalikest jõupingutustest. Inimestele vajalike oskuste õpetamine viib edasi innovatsiooni ja konkurentsivõimet; see on kõrge tootlikkuse aluseks ning parim viis töötuse vältimiseks ja vaesuse ning sotsiaalse tõrjutuse ohu vähendamiseks. Kuigi EL on oluline oskuste ja teadmiste looja, ei ole liidu haridus- ja koolitussüsteemide tulemused rahvusvahelises võrdluses piisavalt heal tasemel. Ligikaudu 20 % tööealisest elanikkonnast omab ainult selliseid põhioskusi nagu kirja- või arvutamisoskus ning 39 % äriühingutest on raskusi vajalike oskustega töötajate leidmisel. Need raskused on süvenenud nii mitu aastat väldanud kriisi tõttu kui ka sellepärast, et digitaalmajanduse tingimustes muutub töökorraldus kiiresti: töötus on tabanud eelkõige väheste oskustega töötajaid. Oskuste nõudlusele mittevastavus on paljudes valdkondades ja piirkondades suurenenud.

Lisaks sellele on oluline, et liikmesriigid edendaksid laialdasemalt sotsiaalseid investeeringuid muu hulgas tervishoidu, lastehoidu, eluasemetoetusesse ja taastusraviteenustesse, et tugevdada inimeste praegust ja tulevast suutlikkust osaleda tööturul ning seal kohaneda. ELi programmide – näiteks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide – abil on võimalik palju ära teha. Sotsiaalne investering annab aja jooksul majanduslikku ja sotsiaalset tulu, seda eelkõige seoses töö saamise võimaluste, töötasu ja tootlikkuse, vaesuse ennetamise ja sotsiaalse sidususe tugevdamisega. Sotsiaalse infrastruktuuri kättesaadavus peaks olema palju paindlikum, personaalsem ning integreeritum, et edendada haavatavamate inimeste aktiivset kaasamist tööturule.

3. Struktuurireformide teostamine majanduse moderniseerimise eesmärgil

Investeeringute ligimeelitamiseks, uute töökohtade toetamiseks, elatustaseme tõstmiseks ning lähenemise edendamiseks Euroopa Liidu sees **on otsustava tähtsusega rakendada tõhusalt reforme, millega tagada usaldusväärne regulatiivne ja institutsiooniline keskkond ning hästi toimiv majandus.**

Kõik liikmesriigid peaksid kasutama praegust soodsat olukorda, et tõhustada oma jõupingutusi, mille abil tagada hästitoimiv töö-, toote- ja kapitaliturg, kvaliteetsed haridus- ja koolitussüsteemid, modernne ja tõhus sotsiaalkaitsesüsteem, ning edendada innovatsiooni ja ettevõtlust.

Struktuurireformide parem koordineerimine ja nende toetamine

Liikmesriigid teevad jõupingutusi majanduse moderniseerimiseks ning eelmistel aastatel kindlaks tehtud makromajandusliku tasakaalustamatuse juhtude korrigeerimiseks,¹⁴ kuid probleemsed valdkonnad on endiselt alles ning uusi probleeme tuleb juurde. Seda näitab koos iga-aastase majanduskasvu analüüsiga avaldatud 2016. aasta häiremehhanismi

¹⁴ COM(2015) 691.

aruanne, mille kohaselt on palju riike, kelle suhtes tuleb rakendada põhjalikku analüüsi makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames.

Kuigi lähenemine on taasanud, on liikmesriikide tulemused märkimisväärselt erinevad mõnedes valdkondades, mis on tootlikkuse ja lähenemise seisukohast väga olulised. Komisjon kavatseb pidada liikmesriikide ja peamiste sidusrühmadega arutelu esinevate probleemide ning optimaalsete lahenduste üle, edendas sel viisil lähenemist parimaid tulemusi näidanud riikide suunas. Võrdlusanalüüs ehk igas liikmesriigis majanduslike ja sotsiaalsete saavutuste ning strateegiatega seotud näitajate põhjalik analüüs konkreetse võrdlusaluse¹⁵ suhtes võib olla kasulik vahend, mis aitab tuvastada ebatõhusust ja vajadust meetmete järele juba varajases etapis, jälgida edasiminekut ning edastada tõhusalt meetme raames saadud tulemusi. See võib aidata suurendada liikmesriikide vastutust struktuurireformide ning nende rakendamise tagamise suhtes.

Komisjon esitab järk-järgult ettepanekuid võrdlusaluste väljatöötamiseks ja parimate tavade vahetuseks erinevates poliitikavaldkondades, toetudes seejuures koostöös liikmesriikidega erinevate foorumite raames välja töötatud temaatilistele analüüsidele. Nagu viie juhi aruandes Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise kohta¹⁶ märgiti, võivad ühtsed standardid toetada lähenemisprotsessi vastupanuvõimelisema majandusstruktuuri suunas. Aruande kohaselt peaksid sellised ühtsed standardid keskenduma peamiselt tööturule, konkurentsivõimele, ettevõtluskeskkonnale ja avalikule haldusele, samuti teatavatele maksupoliitika aspektidele.

Lisaks sellele võib ELi rahastamine aruka suunamise ja tõhusa kohaldamise korral **täita olulist rolli reformide rakendamise toetamisel ning investeeringute juhtimisel otse reaalmajandusse.** Seda silmas pidades on hiljutistes riigipõhistes soovitustes esitatud prioriteete arvestatud ka Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ajavahemiku 2014–2020 tegevuse kavandamisel. Struktuurireformide toetamiseks soovib komisjon edendada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamist, et toetada riigipõhiste soovitude rakendamist, kasutades selleks muu hulgas meetmeid, millega kõnealuste fondide kasutamise võimalus seotakse usaldusväärse majandusjuhtimisega. Liikmesriigid peaksid tegema kõik endast oleneva tagamaks, et ELi vahendeid kasutataks võimalikult kasulikult. Samal ajal toetatakse reformide rakendamist asjaomaste ELi rahastamisprogrammide kaudu vastavates poliitikavaldkondades, ning komisjoni struktuurireformi tugiteenistuse pakutava tehnilise abi järk-järgulise kasutuselevõtmisega. Käesolevale iga-aastasele majanduskasvu analüüsile on lisatud ettepanek rahastada liikmesriikidele antavat tehnilist abi¹⁷.

Tööhõive ja kaasava sotsiaalpoliitika toetamine

Reformimeetmete peamiseks eesmärgiks peab jääma töökohtade loomine. Majandustegevuse järk-järgulise elavnemise taustal on töötus hakanud vähenema. Toetavad makromajanduslikud meetmed ning struktuurireformide mõju on mänginud nendes positiivsetes arengutes oma rolli. Siiski on liiga paljudel tööotsijatel probleeme töö leidmisel, kuna nõudlus on endiselt madal ning neil ei pruugi olla olemasolevate vakantsete töökohtade täitmiseks vajalike oskusi.

¹⁵ Tavaliselt hinnatakse näitajaid ühe või enama asjaomase väärtuse suhtes, nt keskmine, ülemine veerand, oma klassi parim, naaberriik või lihtsalt riik, kelle tulemusi soovitakse jälgendada.

¹⁶ 22. juuni 2015. aasta aruanne. Vt ka COM(2015) 600.

¹⁷ COM(2015) 701.

Vastavalt ühise tööhõivearuande kavandis¹⁸ rõhutatule on töötus endiselt liiga kõrge, 2015. aasta augustis oli ilma tööta 23 miljonit eurooplast. Lisaks sellele on ligikaudu pooled töötutest¹⁹ olnud tööta juba üle ühe aasta. Pikaajaline töötus on alates 2008. aastast peaaegu kahekordistunud²⁰, seejuures on olukord liikmesriigiti väga erinev. Noorte töötus, olles küll üldiselt vähenemas, on endiselt väga kõrge: enamikus liikmesriikides on noorte töötuse määr üle 20 %. Riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused peaksid tõhustama noorte töötuse vähendamiseks tehtavat tööd kooskõlas noortegarantiiga, tehes süstemaatilisi muudatusi koolist tööellu siirdumises ning toetades aktiveerimispoliitikat ja hästi toimivaid avalikke tööturuasutusi.

Püsiv pikaajaline töötus mõjutab meie ühiskonda tervikuna, sellel on asjaomastele isikutele rasked sotsiaalsed tagajärjed ning see mõjutab negatiivselt majanduskasvu ja riigi rahandust. Pikaajaline töötus on alates kriisi algusest olnud üks teguritest, mis suurendab vaesust ELis. 2014. aastal²¹ elas veerand ELi elanikkonnast vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus.

Liikmesriigid peaksid suurendama jõupingutusi pikaajalise töötuse kõrvaldamisel kooskõlas pikaajaliste töötute tööturule integreerimist käsitlevas soovituses esitatud juhistelega.²² Tagamaks, et pikaajalisi töötuid koheldaks individuaalselt, et tööturuteenused oleksid neile hõlpsamini kättesaadavad ja et toetus oleks läbipaistvam, tuleks eelkõige kasutada tööturule integreerimise lepinguid ja ühtseid kontaktpunkte.

Poliitikameetmed peavad olema jätkuvalt suunatud erinevates siseriiklikes süsteemides ettevõtlust ja töökohtade loomist takistavate asjaolude kõrvaldamisele. Eelkõige tuleks välja töötada töö ja sotsiaalkindlustussüsteemidega seotud maksusüsteem ning rakendada seda investeringute ja tööhõive edendamise eesmärgil. 2015. aasta septembris avaldas eurorühm ühtsed põhimõtted, millest liikmesriigid peaksid juhinduma maksukiilu vähendamiseks tehtavates jõupingutustes. Eurorühm leppis kokku, et euroala liikmesriikide tööjõu maksukoormust võrreldakse SKPga kaalutud ELi keskmise suhtes. Käimasolev võrdlusanalüüs koos parimate tavade vahetusega peaks andma uue hoo tööjõumaksude reformile siseriiklikul tasandil ning toetama liikmesriikide jõupingutusi vähendada tööhõive kogukulu maksukiilu vähendamise abil.²³ Lisaks sellele peaksid liikmesriigid võtma meetmeid innovatiivsete idufirmade tegevuse soodustamiseks ning eelkõige VKEdes töökohtade loomise lihtsustamiseks.

Sooline ebavõrdsus tööhõive määra näol on mitmes liikmesriigis jätkuvalt väga suur. Vaatamata asjaolule, et naiste haridustase on sageli kõrgem kui meestel, on nad tööturul alaesindatud. Liikmesriigid peaksid töö- ja eraelu tasakaalu parandamise suhtes kohaldama terviklikku lähenemisviisi, mis hõlmaks hoiuteenuseid, puhkust ja paindlikku tööaega, samuti maksu- ja sotsiaalkindlustussüsteemi, mis motiveerib leibkonna teist palgasaajat töötama või senisest rohkem töötama. Erilist tähelepanu tuleb pöörata üksikvanematele ja hoolduskohustusega inimestele.

Tööelus paindlikkuse ja turvalisuse saavutamine eeldab terviklikke reforme, mis on samaaegselt suunatud tööturu killustumise, asjakohase palkade arengu, hästi läbimõeldud

¹⁸ COM(2015) 700.

¹⁹ Rohkem kui 12 miljonit

²⁰ Ulatudes 2014. aastal ELis 5,1 %ni ja euroalal 6,1 %ni.

²¹ Viimased olemasolevad andmed.

²² Ettepanek: nõukogu soovitus, mis käsitleb pikaajaliste töötute integreerimist tööturule, COM(2015) 462

²³ Eurorühma avaldus struktuurireformide kava kohta – majanduskasvu ja töökohtade loomise teemaatiline arutelu: tööjõu maksukoormuse võrdlusanalüüs, 638/15, 12.9.2015.

sissetulekutoetuste süsteemide, uuele tööle üleminekut lihtsustavate meetmete, töötsijatele vajalike oskustega õpetamise ning nende vabade töökohtade jaoks ettevalmistamisega seotud probleemide lahendamisele. Selline lähenemisviis on edukas ainult siis, kui sellesse on laialdaselt kaasatud sotsiaalpartnerid.²⁴

Kogu ELis kõrge tööhõive taseme tagamiseks ning lähenemise soodustamiseks peab reaalpalkade kasv liikuma keskpikas perspektiivis samas tempos tootlikkusega. Selles protsessis on oluline roll tööturu osapooltel. Palkade kujundamise raamistikud, sealhulgas kollektiivlepingud, peaksid võimaldama teatavat paindlikust, et diferentseerida palgatõusu sektorite vahel ja nende sees nii, et reaalpalgad ja muutused tootlikkuses oleksid ajas asjakohaselt ühtlustatud. Selle taustal on oluline, et töötajate esindatus oleks hästi tagatud ning erinevate tasandite vahel ja sees oleksid läbirääkimistingimused tõhusalt koordineeritud.

Liikmesriigid peaksid jätkama tööhõive kaitset käsitlevate õigusaktide ajakohastamist ja lihtsustamist, tagades nii töötajate tõhusa kaitse ning tööturustaatuste vahelise liikumise edendamise erinevate töökohtade ja ametite vahel. Stabiilne ja prognoositav töösuhe ning eelkõige pikema kestusega töölepingud kallutavad tööandjaid ja töötajaid investeerima rohkem oskustesse ja elukestvasse õppesse. See võimaldab inimestel tulevikku planeerida, pakkudes jätkusuutlikke karjääriväljavaateid ja sissetulekute suurenemise võimalusi. Viimastel aastatel on üldise tööhõive kasvu mootoriks olnud ajutiste lepingute arvu kasv, mis ei ole majanduse elavnemise algetapis ebatavaline. Üldisem üleminek paindlikumale tööturule peaks lihtsustama töökohtade loomist, kuid peaks samuti võimaldama üleminekut pikema kestusega töölepingutele. Selle abil peaks vähenema ebastabiilsete töökohtade hulk. Liikmesriigid peaksid tõhustama ka mitteametliku töötamise suhtes võetavaid meetmeid.

Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemiseks on vaja tõhusamaid sotsiaalkaitse süsteeme, säilitades samal ajal jätkusuutliku riigi rahanduse ning stiimulid töötamise jätkamiseks. Iga selline areng peab jätkuvalt tagama, et töötajatoetused, töötushüvitised ja miinimumsissetuleku kavad kujutaksid endast stiimulit tööturule sisenemiseks. Piisavad ja hästi läbimõeldud sissetulekutoetused, nagu töötushüvitised ja miinimumsissetuleku kavad, võimaldavad töötutel keskenduda tööotsingutele ning koolitusele, suurendades oma võimalusi leida enda oskustele vastavat tööd.

Lisaks sellele vajavad tööturult eemalejäänud kõikehõlmavaid integratsioonimeetmeid, eriti arvestades viimasel ajal saabunud suurt pagulaste hulka. Rändajate ja eelkõige pagulaste integratsioon nõuab terviklikku lähenemisviisi, et lihtsustada nende juurdepääsu tööturule ja nende osalemist ühiskonnas üldisemalt.

Toote ja teenusteturu ning ettevõtluskeskkonna toimimise täiendav parandamine

Toote ja teenusteturu toimimise parandamine on jätkuvalt probleemiks paljudele liikmesriikidele. Probleemid on liikmesriigiti erinevad, kuid hõlmavad toote-ja teenusteturu paindlikkuse parandamist, teadusuuringute ja innovatsiooni kvaliteedi parandamist, regulatiivse ja halduskoormuse vähendamist, avaliku halduse tugevdamist ning kohtusüsteemi ja maksejõuetuse raamistike tõhustamist. Arvestades ebaühtlast ja sageli ambitsioonitut

²⁴ Tööhõivesuunistes (nõukogu 5. oktoobri 2015. aasta otsus 11360/15) kutsutakse liikmesriike üles järgima tööturureformide, sealhulgas palgakujundusmehhanisme käsitlevate reformide läbiviimisel vastava riigi sotsiaaldialoogi pidamise tavaid ja võimaldama vajalikku poliitilist mänguruumi sotsiaal-majanduslike küsimuste põhjalikuks käsitlemiseks.

tegevust teenuste direktiivi rakendamisel aastatel 2012–2014, on liikmesriigid suutnud kasutada ainult osa eelistest, kusjuures märkimisväärsed kasu saamise võimalused on jäänud realiseerimata.

Avatud ja konkurentsivõimeline teenusteturg on vajalik selleks, et edendada tõhusat ressursside eraldamist ning investeeringute lihtsustamist. Teenusteturu paindlikum reguleerimine tooks kaasa suurema tootlikkuse ning lihtsustaks uute tulijate sisenemist turule, langetaks teenuste hinda ning tagaks tarbijatele laiema tootevaliku. Lisaks sellele on äriteenuste tootlikkus olulise tähtsusega teatavate majandussektorite - nt tootmise - konkurentsivõime seisukohast. Sellistele turgudele pääsu takistused on mõnedes riikides suured. Liikmesriikide reformimeetmed peaksid keskenduma mistahes ebaproportsionaalsete ja põhjendamatute loa saamise nõuete kaotamisele. Komisjon teeb nimetatud tõkete kõrvaldamiseks liikmesriikidega tihedat koostööd.

Olulist rolli ELi majanduses mängib jaemüük (9,6 % lisandväärtusest ja 13,1 % tööhõivest). Dünaamika puudumise tulemuseks kõnealuses sektoris on kõrged jaehinnad, mille tulemusena väheneb tarbijate ostujõud. Uurimused näitavad, et kõnealused kõrged jaehinnad tulenevad teatavas ulatuses turule sisenemise tõketest ja muudest piirangutest, mis vähendavad teatavates liikmesriikides jaesektori konkurentsivõimet. Jaesektori madal tootlikkus kahjustab kogu majanduse tõhusust.

Investeeringute jaoks on kõige olulisem **riigihangete läbipaistvuse, tõhususe ja vastutuse suurendamine**. Riigihangete osakaal ulatub 19 %ni ELi SKPst. Liikmesriigid peaksid tagama piisava haldussuutlikkuse ning keskenduma e-riigihangete (digitaalsed vahendid) laiemale kasutamisele ja korruptsioonivastasele võitlusele.

Ettevõtjate ja kodanike jaoks kiirete ning kõrge kvaliteediga teenuste tagamiseks on vaja ajakohast ja tõhusat avaliku halduse süsteemi. Liikmesriikide kohtusüsteemide kvaliteedi, sõltumatuse ja tõhususe parandamine on investeerimis- ja ettevõtlussõbraliku keskkonna eeltingimuseks. On vaja tagada kohtumenetluste kiire lahendamine, likvideerida kohtuasjade kuhjumine, laiendada kohtute sõltumatusega seotud kaitsemeetmeid ning parandada kohtusüsteemi kvaliteeti, sealhulgas kohtutes IKT tõhusama kasutamise ning kvaliteedistandardite kasutuselevõtu kaudu.

Lisaks sellele võib uute tehnoloogiate ja ärimudelite kasutamine avada täiendavaid majanduskasvu allikaid ning tuua kaasa märkimisväärsse töökohtade arvu kasvu. Kõnealuste allikate tulemuslikumaks kasutamiseks peaksid liikmesriigid looma asjakohase ning soodsa ettevõtlus- ja regulatiivse keskkonna ning tugevdama ettevõtjate ja ülikoolide vahelisi partnerlusi, eelkõige digitaalse ülemineku teostamiseks tööstuses ja teenuste sektoris, suurtes andmerakendustes ning osalustarbimises.

Lisaks sellele peavad liikmesriigid võtma meetmeid ressursside kasutamise tõhususe parandamiseks ning ringmajanduse edendamiseks. Ringmajandust käsitleva lähenemisviisi²⁵ eesmärk on säilitada ja hoida toodete, materjalide ja ressursside väärtust majanduses võimalikult kaua, minimeerides seejuures jäätmete tekke. Ringmajandusele üleminek ja ressursitõhususe parandamine võib aidata kaasa investeeringute soodustamisele, millega kaasneb nii lühi- kui ka pikaajalist kasu majandusele, keskkonnale ja tööhõivele.

²⁵ Vastavalt tööprogrammile esitab komisjon ringmajandust käsitleva paketi 2015. aasta lõpus.

4. Vastutustundlik eelarvepoliitika

Eelarvepuudujääki vähendatakse ja valitsemissektori võlg näib olevat saavutanud haripunkti. Majanduse taastumine, madalamad intressimäärad ja jätkuv eelarve konsolideerimine teatavates riikides soodustavad nominaalse eelarvepuudujäägi vähenemist. Valitsemissektori võlg ELis ja euroalas peaks 2015. aastal – pärast seda, kui see on mitme järjestikuse aasta jooksul oluliselt suurenenud – pisut vähenema. See, et nende riikide arv, kelle suhtes kohaldati ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, väheneb, kajastab viimastel aastatel tehtud jõupingutusi. Sellegipoolest on valitsemissektori võlg paljudes liikmesriikides jätkuvalt suur. Selle tulemusel jääb majanduskasv neis liikmesriikides aeglaseks ja nad on majanduslike tagasilöökide suhtes haavatavamad.

Stabiilsuse ja kasvu pakti näol on tegemist sobiva raamistikuga selle tagamiseks, et riigi rahandus muutuks ja jääks jätkusuutlikuks, kuid samas kasutatakse täiel määral olemasolevaid eelarvevahendeid. Komisjon andis hiljuti oma arvamuse euroala liikmesriikide eelarvekavade kohta²⁶. Stabiilsuse ja kasvu pakti rakendamisel, mis on osa käesolevast meetmepaketist, võtab komisjon arvesse erakorralise pagulaste sissevoolu mõju eelarvele. Liikmesriikide esitatud teavet kasutatakse, kui hinnatakse (järelehindamise käigus) võimalikke ajutisi kõrvalekaldeid stabiilsuse ja kasvu paktis 2015. ja 2016. aastaks ette nähtud nõuetest.

Selle ja järgmise aasta eelarvepoliitika on nii euroalas kui ka Euroopa Liidus tervikuna üldjoontes neutraalne. See näib olevat kohane, võttes arvesse riigi rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse ja lühiajalise makromajandusliku stabiliseerimise eesmärki.

Liikmesriikides tuleb säilitada vastutustundlik eelarvepoliitika, mis on kooskõlas ühiste eelarveeskirjadega. See on määrava tähtsusega valitsemissektori võla vähendamisel ja eelarvepuhvide taastamisel, aidates samas vältida protsüklilisust. Eelarve konsolideerimine peaks olema liikmeriigiti erinev, et see kajastaks riikide eriomaseid probleeme valitsemissektori võla vähendamisel ja majanduse tsüklilise positsiooni stabiliseerimisel, võttes samas arvesse ülekanduvat mõju eelkõige euroala riikides. Edusamme on tehtud tugevamate riigi eelarveraamistike loomisel, mis on asjakohase fiskaalpoliitika saavutamiseks ja säilitamiseks eriti olulised. Komisjon kavatseb avaldada oma aruande fiskaalkokkuleppe üle võtmise kohta liikmesriikide õigusesse – nagu näeb ette majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu artikli 8 lõige 1 – 2016. aasta alguses.

Eelarvestrateegiate struktuur peaks jätkuvalt toetama eeskätt majanduskasvu soodustavaid kulutusi ja tootlike riiklike investeeringute jätkamist. Euroalas suurim kavandatav kulude vähendamine puudutab järgmisel aastal enim avaliku sektori palgakulusid, sotsiaaltoetusi ja valitsemissektori ostetavaid kaupu ja teenuseid. Kavandatav kohandamine ei kahjusta tõenäoliselt keskpika perioodi majanduskasvu väljavaateid, kuigi kulude struktuuris oleks võimalik teha kasvu enam toetavaid valikuid. Lisaks vaadatakse järjepidevalt üle, kui võrd tõhusad on liikmesriikide olemasolevad kuluprogrammid nende programmidega taotletavate eesmärkide saavutamise seisukohast, ja vajaduse korral õhustatakse neid reformide läbiviimisega.

²⁶ Lisateavet leiab: COM(2015) 800

Tulupoolel on oluline tagada tõhus ja majanduskasvu soodustav maksusüsteem. See hõlmab maksude tööjõult ümber suunamist. See võib oluliselt suurendada tööhõivet ja tööjõuturu kohanemisvõimet.

Lisaks tuleb käsitleda laenu teel rahastamise sooduskohtlemist maksustamisel. Rahastamise kättesaadavuse ja seega investeerimise hõlbustamisega seoses on võla eeliskohtlemine maksustamisel, mis tuleneb intressimäära maksete mahaarvamisest, üks põhjustest, mis selgitab rahastamist pigem võla kui omakapitali kaudu. Liikmesriikide tasandil on laenu teel rahastamise sooduskohtlemise probleemi ettevõtlike rahastamisel võimalik lahendada nii, et erinevast maksumäärast tulenevad turumoonutused kõrvaldatakse. Osana äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi (CCTB) kiirendamiseks tehtavast tööst uurib komisjon viise, kuidas lahendada „laenu sooduskohtlemise ” küsimus. Komisjon esitab uue ettepaneku 2016. aastal.

Veel peaksid liikmesriigid keskenduma agressiivse maksuplaneerimise vähendamisele ja võitlusele maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidumise vastu. See aitab tagada näiteks tulude laekumist riiklikeks investeeringuteks või maksukoormuse vähendamiseks. Liikmesriikidel on võimalik võidelda maksudest kõrvalehoidumise, maksupettuse ja maksustamise vältimisega, suurendades läbipaistvust ja erinevate riiklike maksuasutuste vahelist koostööd. Komisjon esitas juunis tegevuskava, mille eesmärk on taastada seos maksustamise ja majandustegevuse asukoha vahel, hoides nii ära teatavate maksubaasi õõnestamist ja kasumi ümberpaigutamist rahvusvaheliste korporatsioonide poolt ning suurendades maksustamise läbipaistvust. Samuti pakkus komisjon märtsis välja meetmepaketi, mille eesmärk on edendada läbipaistvust ja mille keskne element on liikmesriikidevaheline automaatne teabevahetus äriühinguid käsitlevate maksuotsuste²⁷ kohta.

Toimetulek demograafilise muutusega

Parema tervisega pikem elu on meie ühiskonna jaoks suur saavutus. Nüüd on vaja vastutustundlikku poliitikat, mis aitaks tagada, et pensioni-, tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse süsteem oleks finantsiliselt jätkusuutlik ning suudaks pakkuda kõigile asjakohast kaitset. Viimase kümne aasta jooksul on Euroopa sotsiaalsete mudelite reformi käigus tehtud märkimisväärsed edusamme, eeskätt seoses pensionidega. Enamik liikmesriike on oma süsteemid kohandanud nii, et need suudaks paremini vastu seista demograafiliste muutuste mõjule, mis ilmneb järgmise kümne aasta jooksul. See ei hõlma üksnes üldist pensioniea tõusu, vaid ka piiranguid eelpensionile.

Niisugused enamikus liikmesriikides toimuvad jätkusuutlikkust suurendavad pensionireformid toovad endaga kaasa uusi väljakutseid. Üldiselt viidi reformid läbi riiklikes pensioniskeemide alusel saadavate hüvitiste vähendamise teel. Selleks et tagada, et neid reforme jätkuvalt toetatakse ja et need oleksid edukad, võib vaja minna muid kõrvalmeetmeid, et suurendada pensionitulu, näiteks tööelu pikendamine ja erapensioni kogumise kaudu muude pensionitulu võimaluste loomine. Paralleelselt peavad liikmesriigid toetama kollektiivsete ja individuaalsete pensioniskeemide arendamist, et täiendada riiklikke

²⁷ Maksuotsus on meede, millega liikmesriigi maksuasutus määrab kindlaks, kui suurel määral tuleb teatavat üksust või majandustegevust selles liikmesriigis maksustada.

pensioniskeeme, sealhulgas kõrvaldades takistused Euroopa tasandil. Sotsiaalpartneritel on selles riiklikest tavadest sõltuvalt oluline roll.

Mis puutub tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse süsteemidesse, siis tuleb reforme jätkata, et ühelt poolt suurendada nende tasuvust ja teiselt poolt tagada neile piisav juurdepääs. Demograafiline väljakutse ei mõjuta üksnes pensione, vaid ka tervishoiu ja pikaajalise hooldusega seotud kulusid. Tervem elanikkond suurendab ka tööjõus osalemise määra ja töövõime. Liikmesriikidel tuleb võtta meetmeid, et tagada jätkusuutlik rahastamine, edendada kulutõhusate esmaste tervishoiuteenuste pakkumist ja nende piisavat kättesaadavust, ravimite kulutõhusat kasutamist, tulemuslikumaid riigihankemenetlusi, parandada ravi integreerimist ajakohastatud teabekanalite (näiteks e-tervis) kaudu, hinnata tervisetehnoloogia tõhusust ja arendada tervislike eluviiside edendamist ja haiguste ennetamist.

5. Järgmised sammud

ELil tuleb majanduslike ja sotsiaalsete probleemide lahendamiseks tegutseda julgelt ja ühiselt. Käesolevas iga-aastases majanduskasvu analüüsis soovib komisjon kolmele põhisambale tuginevat tegutsemist, mis hõlmab **investeeringute taastamist, struktuurireformide läbiviimist ja riigi rahanduse ajakohastamist**, keskendudes eeskätt töökohtade loomisele ja sotsiaalsele kaasatusele. Iga-aastane majanduskasvu analüüs juhatas sisse 2016. Euroopa poolaasta. Komisjon ootab Euroopa Parlamendi ja kõigi tasandite sidusrühmade arvamust, et arutelu rikastada ja tegevusprioriteetidele keskenduda.

Soovituses välja toodud euroala prioriteete käsitlevate aruteludega seoses peaksid ELi institutsioonid kokku leppima ELi ja euroala järgmise aasta prioriteetides. Need peaksid andma liikmesriikidele suunised aprillis esitatavate riiklike reformikavade ning stabiilsus- ja lähenemisprogrammide jaoks.

Edu saavutamine nõuab nii liikmesriikide kui ka ELi institutsioonide sihikindlat tegutsemist. Komisjon teeb jätkuvalt koostööd kõigi asjaosalistega, et majanduse taastumine oleks jätkusuutlik ning et Euroopa saaks kasutada kogu oma tööjõu- ja kasvupotentsiaali.

UUENDATUD EUROOPA POOLAASTA

Komisjon on eelmisest aastast alates Euroopa poolaastat juba oluliselt lihtsustanud, algatades liikmesriikidega tõelise dialoogi, näiteks kaasates ennetavalt iga tasandi sidusrühmi, keskendudes antud suunistele ja avaldades veebruaris riigiaruanded, jättes seega rohkem aega riigipõhiste soovitude ettevalmistamiseks. Nagu komisjon oma 21. oktoobri 2015. aasta teatises²⁸ märkis, on selles osas oodata edasisi positiivseid arenguid.

- Euroala ja riikliku mõõtmega parem integreerimine Hästi toimiv ja tugev euroala majandus on terve Euroopa Liidu nõuetekohaseks toimimiseks äärmiselt oluline. Koordineerimise hõlbustamiseks on 2016. aasta majanduskasvu analüüsile lisatud soovitud euroala jaoks; see on oluline muutus, võrreldes eelmiste poolaasta tsüklitega, kus euroala soovitud esitati poolaasta lõpus koos riigipõhiste soovitud.
- Rohkem tähelepanu tulemuste saavutamisele tööhõive- ja sotsiaalvaldkonnas Tööhõive- ja sotsiaalaspekte rõhutatakse täiendavalt ka makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluses. Käesolevale majanduskasvu analüüsile lisatud 2016. aasta häiremekhanismi aruandes kasutatakse kolme peamist näitajat (töajõus osalemise määr, noorte töötus, pikaajaline töötus). Rohkem tähelepanu on pööratud sotsiaalsele õiglusele uute makromajanduslike kohandamisprogrammide raames. Ühise tööhõivearuande eelnõus on kokkuvõtvalt välja toodud probleemid ja prioriteedid. Kõigil tasanditel rõhutatakse sotsiaalpartnerite tiheda kaasamise vajadust.
- Lähenemise edendamine võrdlusuuringute ja parimate tavade järgimise kaudu Komisjon esitab järk-järgult võrdlusaluseid ja edendab heade tavade vahetust poliitika- või teemavaldkondade kaupa.
- Suunatum toetus reformidele ELi fondide ja tehnilise abi kaudu Käesolevale majanduskasvu analüüsile on lisatud ettepanek liikmesriikidele suunatud tehnilise abi rahastamiseks²⁹.

Lisaks, nagu märgiti 21. oktoobril, paraneb Euroopa Liidu majanduse juhtimine makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse ning stabiilsuse ja kasvu pakti rakendamise parandamise kaudu ning Euroopa Eelarvenõukogu ja riiklike konkurentsivõime komiteede loomise teel.

²⁸ COM(2015) 600.

²⁹ COM(2015) 701.